

L'Exposició de metalls repujats de l'Alegrí

Són de totes les arts, les arts del metall, les que a Catalunya hi tenen una tradició més gloriosa. Si de totes les arts havem rebut influència de fóra, adaptant tot allò que podia harmonitzar-se amb la nostra manera d'ésser, les del metall s'han salvat quasi sempre de la influència forastera, i no solament això, sinó que hem invadit altres països, convertint-nos en exportadors de les nostres obrés. D'una manera especial, el ferro ha trobat en el temperament català, no solament els homes hàbils per a dominar-lo, sinó també els artistes que treballant dit metall han sabut donar-hi la veritable expressió artística. Lucien Magne en el seu llibre «L'Art appliqué aux métiers» ja diu «i la nomenada de les forges catalanes és universal. Es sens dubte en aquestes forges que foren executats els ferros antics que existeixen a Marcevol, a Coustouges, a Corneilla de Conflent.»

La importància dels treballs en ferro dels nostres obrers i artistes, pot demostrar-se, a més de lo dit, pel fet de que la reixa de la iglesia de Nostra Senyora de Paris fou construïda a Barcelona en l'any 1250 pels cerrallers Blai i Suñol. I és de suposar que l'encarregar-la a Barcelona havia d'ésser degut a la nomenada i a la valua dels nostres gremis.

L'alta consideració que tenien els nostres gremis, queda també ben manifesta pel «Llibre Consular» del gremi de mestres cerrallers on hi consta un privilegi atorgat pel rei Pere IV a Barcelona el dia 10 de Maig de l'any 1380 aprovant les ordinacions proposades pels prohoms del gremi, a l'objecte de reformar la confraria i montepiu de Sant Eloi. Mes tard, el rei Martí l'Humà el dia 23 de Maig de 1401 expedia una real cédula, complement d'anteriors, dictant regles per a l'admissió d'aprenents i oficials, determinant les atencions que havien de tenir-se els mestres per a no perjudicar-se.

Assolien també els mestres cerrallers la més alta representació de la ciutat; així, el gremi elegia al mestre En Joan Arnau, Conseller, per a representar-lo en el Consell de Cent. Tenen els cerrallers una història d'amor a Catalunya, provada posant la seva vida al servei de la causa catalana, segons resulta de documents de l'Arxiu Municipal de Barcelona. Al declarar-se la ciutat per l'arxiduc Carles, els cerrallers i agullers varen organitzar una companyia, la 4.ª del batalló de la Santíssima Trinitat, manada pel mestre N'Ignasi Boria Sanahuja, per a combatre contra Felip V.

Encara avui dia subsisteix a Barcelona l'organització gremial. Es que l'art del ferro és un art català, que es demostra des dels primitius temps de la nostra vida nacional, posant tot el seu esforç per convertir, per mitjà del foc i amb l'auxili del martell i l'enclusa, en dúctil i maleable el metall que per sa duresa igualava la seva energia i patriotisme.

Amb les nostres creus del segle XII, els ferros

de les portes del XIV, d'una simplicitat admirable, amb les reixes de la catedral de Barcelona del segle XV, i amb els nostres ferrers de tall podem oferir al món un exemple sense igual d'un art tan nostre i d'una tal virtualitat artística que feu que durant segles fóss Catalunya el lloc escullit per a venir-hi a ensenyar tot treball de veritable valua.

Per això, en els temps presents que tot es mecanitza, que les arts del metall han sigut degradades, que la mà de l'home ha sigut substituïda, que la gràcia del model ha sigut poc a poc esmortuïda pel motlle, reproduint a milers els objectes i catalogant-los després, amb la anti-artística raó de l'economia, veiem com encara reviu les velles tradicions, i el forjador s'obre pas en mig de tant i tant calamitós ornament de ferro colat; el repujador emprèn forta embranzida damunt el mecànic metall estampat. I és que per sobre de l'uniformisme de la màquina, hi ha la nostra tradició, la nostra espiritualitat conservant-se a través del temps. L'exposició de l'artista figuerenc N'Eduard Alegrí en el Saló de «La Publicidad», de Barcelona, n'és un bell exemple. No és un cas únic, sinó que és la continuació d'aquelles generacions, i és una nova manifestació de lo molt que cal esperar de les aptituds artístiques de la gent de l'Empordà.

En el Saló del diari * * * barceloní «La Publicidad» hi exposà el nostre compatriota N'Eduard Alegrí catorze obrés de ferro, llautó i aram repujat.

SANT ISIDRO
Ferro repujat de N'Eduard Alegrí

Si les lleis generals de composició són iguals per a totes les obrés, si elles són independents de la qualitat de la matèria, les qualitats tècniques intervenen necessàriament en l'expressió que cada matèria deu donar a la concepció de l'artista. De l'utilitat que es vulgui donar al metall, ne depèn sovint la manera com deurà ésser tractat. Així, malgrat l'element decoratiu, en una reixa de ferro

forjat hi ha una consideració fonamental, que és la seva resistència, l'utilitat que esdevé de la seva missió estructural; la decoració deu ésser el complement del factor constructiu. En canvi, en un plat de ferro repujat l'element resistent hi té una importància reduïdíssima.

D'aquí, doncs, que els coneixements tècnics se imposen a tot el que vulgui compondre. La matèria és ja un factor important, però ¿és això tot? No; la tècnica, per al que crea, és un element auxiliar, perquè en l'acte de la creació, l'emoció artística hi té un lloc tan important, que sense ella l'obra no s'acostarà mai a la perfecció. No és possible que un mateix dibuix pugui servir per a un baix-relleu d'alabastre, que per una planxa de ferro repujat, i en aquesta competència de la matèria i el sentiment, es allí on el veritable artista prova les seves facultats.

Per això en l'obra de l'Alegrí cal considerar-hi dues parts: la tècnica i lo que és bellesa; la qualitat i l'emoció.

Davant de les catorze obrés exposades, cal reconèixer-hi una valor. L'Alegrí és un repujador. No l'espanta el metall, i, segur de les seves mans, es complau en buscar les dificultats i, fins i tot, posar-les ben de manifest. Potser en algun repujat li esdevé una habilitat. Hi ha en això un perill, que estem segurs que l'Alegrí sabrà apartar-se'n: és l'amanerament. I el dir amanerament, no volem pas referir-nos sols a la tècnica, sinó també a la composició. Per això en tots els metalls repujats que titula «Estudi», malgrat la simplicitat, l'aparent simplicitat de la composició, com hi juga tranquil·la la naturalesa del metall amb el tema escullit per l'artista! I malgrat això, qui compari la tècnica dels «Estudis» amb la de les plates li semblarà com si l'Alegrí posés tot el seu esforç de repujador en les composicions grans, com el Sant Isidro i el Sant Jordi, tan iguals, tan idèntics de composició.

Aquest ferro repujat «Sant Isidro» que reproduïm, és sens dubte lo millor de l'Exposició. Superior la part de figura a la d'ornamentació. Qualitat que potser caracteritza l'obra de l'Alegrí. La figura té més vida que la vegetació. El Sant Isidro camina, i en el seu moviment va escampant la lleu; tot el còs s'inclina perquè a l'allargar el braç dret, la mà pugui obrir-se a temps i deixar anar tot el gra, allà on els ulls van llegint en la terra. I aquest sembrador té en el seu posat, en la seva cara, tot el misticisme d'un creient. Surt el blat de la seva mà, però dintre seu hi ha el calor de la Fè. I en el posat humil s'hi veu ben clar el Sembrador. De l'ornamentació són notables els bous que estan llaurant, i la vegetació tractada una mica a la moderna manera dels artistes italians.

En l'altre ferro repujat, titulat «Sant Jordi», pot notar-s'hi encara més la diferència entre l'ornamentació i la figura. Diferència que pren més relleu si es compara amb la plata de Sant Isidro.

Notable és també l'aram repujat reproduint la testa d'En Monturiol; l'autor s'ha començat ben bé de la vida de l'inventor de l'Ictineo, dels seus contratemps. Cal veure el retrat fet per l'Alegrí per a imaginar-se tota la trajectòria que recorregué En Monturiol.

L'exposició de l'Alegrí no és una temptativa; l'artista es presenta resolt i movent-se amb fermesa dintre del seu art. Clar que no és possible ésser exigent en qui comença una ruta. Però contemplant l'obra de l'Alegrí, jo em recordava d'aquell admirable article publicat en aquesta «Fulla» d'En S. Escapa i titulat «L'Escola que ens manca». La formació d'un artista vol una certa disciplina espiritual, vol moltes vegades l'acció de qui sàpiga orientar-lo en els seus primers

SANT JORDI
Ferro repujat de N'Eduard Alegrí

passos; per això l'Escola d'Arts i Oficis de que ens parlava En Sebastià Escapa, cada dia se'ns farà més necessària, i per això també, el complement d'aquesta Escola d'Arts i Oficis ha d'ésser la Biblioteca del Museu d'Art. En la una per a documentar-se gràficament i en l'altra per a veure plàstica i pràcticament les obrés.

I això és lo que creiem que deuria fer l'Alegrí: treball de biblioteca i de museu. I si això no és possible, perquè tot està encara per crear en la nostra ciutat, pot trobar en llibres i revistes reproduccions dels grans mestres del segle XV, XVI i XVII, sobre tot del Renaixement, Platerese i d'un dels seus més fermes apòstols, En Benvenuto Cellini, els repujats del qual ne són ben coneguts.

L'estudi de les obrés del passat, no per reproduir-les ni imitar-les, sinó per a treure'n les grans ensenyances que elles enclouen, pot conduir a l'Alegrí a fer-se un lloc en el món de l'art. Perquè sols amb l'estudi arribarà a perfeccionar la seva tècnica, que avui es presenta un xic desigual segons les obrés i segons la classe de metall que treballa. Malgrat això, l'Alegrí és un veritable repujador i aquest és el millor elogi que en podem fer. Coneix totes les gràcies del metall que té entre mans; ara lo que cal és que en sàpiga treure totes les belleses. Que a l'Alegrí no li manquen qualitats per a triomfar. I el seu triomf serà el d'un artista figuerenc.

R. GIRALT CASADESÚS.

L'EXPOSICIÓ P. SABATÉ

Diu Romain Rolland en la seva magnífica obra *Jean-Christophe*:—«Ah! Si els crítics sabessin el mal que fan als artistes amb un d'aquells mots injustos escrits a l'atzar, tindrien vergonya de llur ofici...»

I aquelles paraules han d'esser per a nosaltres tema de les nostres humils crítiques, que avui comencem en aquesta *Fulla Artística*.

Procurarem que el mot injust no destilli de les nostres plomes, però farem també els possibles per a que el temor a l'injustícia no ens faci caure en pecat de feblesa. Que la crítica artística en la nostra comarca deu ésser, per damunt de tot, tasca pedagògica, que encarrili, que orienti el judici públic vers el bon gust, fill de seguides contemplacions d'obres consagrades i d'estudis fets damunt les orientacions modernes de les belles arts.

La crítica és útil, tant com al públic, a l'artista, que es troba entrenat en la seva carrera esperant per les justes remarques que inspiren les ansies d'una major perfecció.

Planyem als artistes que la crítica oblida, perquè com diu el refrà arlar: «No s'aturmenten pas els arbres esterils. Solament són apedregats aquells, la cima dels quals és coronada pels fruits d'or.»

Aquest és el nostre punt d'obrir a l'empendre la tasca artística d'anotar les exposicions que a Figueres solen tenir lloc: empenem la crítica amb un fervent optimisme d'ajudar a crear un ambient artístic, així ens posem a contemplar

les re floracions perpètuas de l'ànima humana que mai no s'escola sinó que renaix sempre en la joia de l'acció fecunda.

* * *

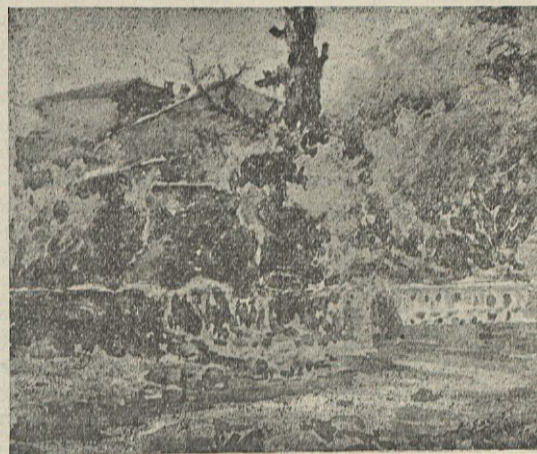
La Societat de Concerts d'aquesta ciutat, amb un criteri molt noble i elevat, organitza en la galeria del Teatre Municipal—el seu domicili social—exposicions artístiques que portaran a l'ensopit ambient figuerenc les fresques alenades del moviment artístic que arreu de Catalunya se manifesta i col·labora al renaixement de l'ànima catalana.

Després de varies exposicions: d'En Sala, d'En Puig de Sant Feliu, d'En Corominas de Girona i d'En Bordàs, l'il·lustrat arquitecte de Sant Feliu, ha tocat el torn a En Pau Sabaté Jaumà, ben conegut per les seves il·lustracions comercials i que amb la present exposició ens mostra tota la intimitat d'un temperament d'artista deslliurat, fins ara sotsmès per les necessitats de la vida a reproduir banalitats que es paguen. I En Sabaté en aquesta exposició se'ns presenta com un ver virtuós que consagrà les seves emocions amb l'aquarel·la, sense altra finalitat que l'art per l'art, indiferent als aplaudiments del vulgus o a les crítiques dels filisteus.

Però malgrat l'alliberament, hi ha en la majoria de les obrés exposades un deix d'industrialisme que es tradueix en un sentit decoratiu, sentit que és la tònica de l'exposició, i que sense ésser un defecte fa que a voltes la justa visió del natural resulti quelcom desfigurada.

Les 56 obrés que exposa En Sabaté es podrien fàcilment seleccionar en tres grups que constitueixen una gradació ascendent en l'obra de l'artista: l'època romàntica, la del tanteig del ple aire i la que en podríem dir de perfecció.

En la primera, l'artista sembla que vulgui fer

Aquarel·la de P. Sabaté

pintura literària, com en els apunts 39, 44 i 38, de tints brutes i falsejades. La segona època manifesta la visió encertada de l'artista, visió que els pinzells temerosos no interpreten produint obrés aigualides, macades de tonalitats i de contrast, com en les aquarel·les n.º 3 Turo-Park i 4 Park Barcelona i les 19 i 20 de Montserrat. En canvi la tercera època ens mostra el màxim avenç de l'artista en què la interpretació corres-

pon a la visió produint ja obrés de consideració, com la n.º 5 Glorieta i la 21 Jardí particular, obrés que ens mostren una visió justa de la natura, obtinguent l'artista la qualitat necessària en el colorit.

Als olis preferim les aquarel·les, però d'ells devem esmentar el 52, *Recó abandonat*, en el que ens mostra En Sabaté un esforç considerable bastant reixit.

En conjunt és interessant l'exposició Sabaté, resultant sensible que una prèvia selecció no hagi fet superar la qualitat general de les obrés exposades.

Ignorem les obrés que fins avui hi han venudes de l'Exposició Sabaté, però si devem aconsellar als nostres rics i persones de gust que fóra molt convenient per a ells i per la cultura figuerenca que se aprofitessin les exposicions que organitza la Societat de Concerts per a adquirir obrés d'art veritable que alhora que són un ornament que honra a qui les posseeix resulten un encoratjament a l'art català, ço que és també treballar per Catalunya.

J. PUIG PUJADAS

ENRIC SERRA

AQUEST famós pintor, els quadres del qual es disputaven prínceps i magnats, morí el mes de Febrer a Roma i havia nascut a Barcelona l'any 1859, traslladant-se des de la seva joventut a Itàlia on es feu cèlebre pintant els paisatges i les llacunes pontines. Els seus quadres, d'un excelsiu valor romàntic, als que l'artista va saber donar una valor personal, constituïren durant l'última part de la centúria passada el tema favorit de quasi totes les revistes il·lustrades.

L'Enric Serra feu la seva última exposició en la nostra terra al Març de l'any passat a les Galeries Laietanes de Barcelona.

Heu's aquí el pròleg, que acompanyava el catàleg de les seves obres:

LA VIDA I LA MORT A LES LLACUNES PONTINES

Fa segles que les llacunes pontines, *le mareïme*, són el teatre èpic de la lluita de l'home contra l'aigua. L'aigua traïdora, somorta, però

inestroncable, que no vol ser expulsada, que no vol enretirar els miratges amb què duplica, arran de terra, el cel gloriós, poderosament colorit, del Laci. El primer que es va barallar amb la resistència sorda d'aquella encontrada tràgica fou Api Claudi, qui llegà son nom a la posteritat en la Via Apia, amb que va dotar al món romà, més de tres centúries abans de l'Era Cristiana. Estanyols d'aigua mefítica, fang empestat de reptils, de cucs, de batracis, illes surants de vegetació, crostes d'apariència sòlida formades per certes emanacions sulfuroses, que semblen terra ferma i s'enfonsen a la menor pressió, malures i febres, tingueren de ser vençudes perquè el camí imperial pogués passar, perquè les legions tinguessin via lliure vers les terres dominades. El record d'aquella lluita obsessió a les generacions vinents, Cèsar volgué desviar el Tiber, amb l'esperança d'assecar les maresmes, August se contentà de solcar-les amb un canal paral·lel a la Via Apia, que servís pel dragat, llurs successors, menys enèrgics contra els elements, com ho foren en la direcció política de l'imperi, vegeren l'aigua i el fang negar-los l'obediència i recobrar aquella llengua de terra de que l'indústria humana els

havia frustrat per fer-ne un camí. Els primers emperadors gots tingueren de recomençar la tasca i, segles després, els Papes vessaren energies i milions en rependre-la. Terracina fou el centre de les activitats de Pius VI, com ho havia de ser en el projecte d'enorme rec, concebut per Cèsar.

Segons la tradició, els primers segles de la República romana (en temps casi fabulosos per a nosaltres) vegeren fèrtil i ben cultivada aquesta encontrada que entre les muntanyes i el mar té una amplada de 10 a 18 Km. i una llargada màxima de Nettuno a Terracina d'uns 50; avui està en camí de tornar-ho a ser, conreuada i fructífera; hi ha uns quants propietaris que volen assècar la *Palude* i que hi treballen potser amb més eficàcia que els cònsuls, emperadors i papes que varen abans proposar-s'ho; d'aquí i d'allà, s'hi coneix ja bastant, mes si arriben a aconseguir-ho completament, n'hi ha per anys. Per ara, la major part, sobre tot vora del mar, segueix éssent pastura dels búbals, bous de banyes formidables i de bon regent, que obeeixen dòcils als noms pomposos amb què els pastors els bategen i que es rabegen a l'estiu, disfrutant de la frescor de l'aigua. Els ocells aquàtics hi abunden, les bar-

ques planes la recorren, la *Palude*, curulles de ferratges i de fruites i les postes de sol hi reflexen fantasmagories inolvidables, que es principalment lo que l'art de l'Enric Serra ha tractat de fixar, visions ultra-terrenes que demanen una inspiració especial, una pintura sui-gèneris.

Aquesta és precisament l'especialitat d'Enric Serra, de qui fa tants anys els barcelonins no han vist més que reproduccions. Irradiant des de Terracina, l'*Anxur* dels romans i capital de la regió pontina, ha fet excursions per tot, evocant tan tíssims records com els poetes han sembrat per aquelles estensions de la quietud des d'Enes, que hi desembarcà en sa famosa peregrinació, desde Circé, la bruixa prestigiosa, fins al realísim i casi contemporani Fra Diavolo, el handoler sanguinari que la literatura ha magnificat. Els camperols i els pastors semblen germans d'aquells malfactors, llurs dones se revesteixen amb típiques indumentaries i costums tenen quelcom de tràgic i de grandios.

Aquests són els paisatges i les escenes que ha fixat en ses teles el nostre compatriota, que ja reclama Itàlia com a propi, pels anys que ha fet d'estada a Roma.

UN MANIFEST

LA patriòtica associació els «Amics de les Arts» ha publicat el següent manifest:

«Fa molt temps que Catalunya, portada per la força que l'empeny a dar manifestacions de vida, té una producció pictòrica que neix i creix fora de tota protecció oficial i particular i entre l'indiferència, filla de l'ignorància i el menyspreu no solament de la gent, sinó de la mateixa crítica que s'ha quedat atascada a l'època de la decadència de les belles arts que va invadir tot Europa. Aquesta producció espontània i lliure que brolla dels pinzells de nostres pintors sense trobar mitjans de vida, malgrat la força que té i la ufania natural que aquesta mateixa força li dona, no pot arribar a tenir l'esclat que tindria si els estaments oficials, complint amb un deure que ignoren, li dessin la protecció que mereix i necessita i si aquelles persones que per la riquesa que poseeixen tenen la obligació moral de fer quelcom per les manifestacions més enlairades de l'esperit.

Anys a venir, quan se passi revista de l'alçament gloriós de la nostra pàtria, que de l'estat d'abjecció ha passat a l'afirmació de la seva personalitat d'una manera ràpida i poderosa, se veurà que una de les manifestacions més clares d'aquesta personalitat és la producció pictòrica esmentada, perquè per la quantitat i per la qualitat se pot posar al costat de les més importants de la nostra època.

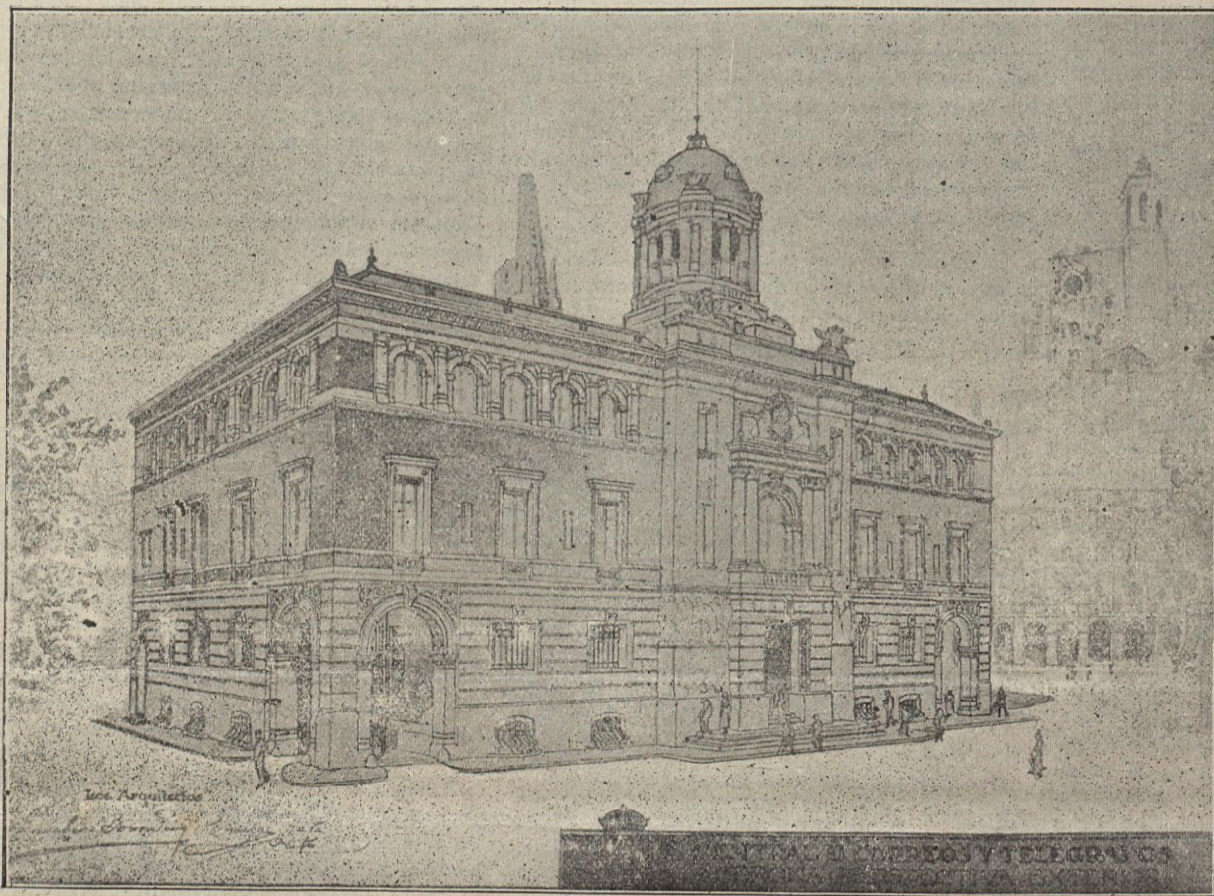
Perquè la nostra pintura pugui veure l'amor i la voluntat de servir-la i ajudar-la i les generacions que vindran puguin veure que entre la munició immensa dels indiferents també hi havia qui vetllava i es dolia de la manca de respecte dels catalans que la tenen davant dels ulls i no la veuen, els «Amics de les Arts» han decidit associar-se per fer tot el que puguin per ajudar-li a suportar la indiferència general i han acordat celebrar exposicions i comprar obres per regalar-les al Museu Municipal de Barcelona, dirigit per persones que fins ara no han fet més que excloure sistemàticament tota manifestació sincera i franca d'art per eixplugar la producció de la pintura moderna que, prescindint del valor etern i essencial de tota obra artística, conreu amb més o menys gust les condicions purament externes de les obres d'art i ha acabat per convertir el museu en un asil del que en podríem dir les desferres artístiques de la pintura a últims del segle XIX, que es caracteritza per haver perdut la flama de la vida que havia animat sempre les obres d'art.

L'«Associació dels Amics de les Arts», comprant la producció triada dels nostres artistes i regalant-la al museu, espera estimular als ciutadans de Barcelona a protegir les arts i a renovar l'aire fals que omple les sales d'aquell asil ple de tristesa, fent-hi entrar la vida de la pintura catalana moderna, creient que no formar una col·lecció representativa d'aquesta pintura, és privar a les generacions vinents del que els hi devem i que no essent possible la formació d'un museu de pintura antiga que pugui competir amb els que avui existeixen en altres països, és l'hora i l'oportunitat de fer-lo de pintura moderna.

I posats a dir els propòsits que animen a aquesta Associació, acabarem dient que espera estimular a les institucions oficials perquè es decideixin a donar la protecció que les Belles Arts mereixen i per això comencem per dar l'exemple portant al museu les obres d'art modern i vetllant perquè els encarregats de la llur col·locació i conservació compleixin amb el respecte que es deu a les obres dels nostres pintors.

Barcelona, Març 1918.

M. P. Sandiumenge, Joaquim Borralleras, Francesc Pujols, Josep Barber, Josep M. Albiñana, Ramon Pella, Alexandre Plana, Josep M. de Sagarra, E. Duràn Reynals.»

La nova casa de Correus, actualment en construcció a Girona

L'any arqueològic a Itàlia

EUGENI STRONG, director de l'Escola Britànica de Roma, comunica al «Times», de Londres, el resultat de les investigacions arqueològiques portades a cap durant l'últim any a Itàlia.

Al sud-est de Roma, vora la Porta Maggiore i la Via Praenestina, a catorze metres de fondària, ha aparegut una construcció del segle II (A. J.), que consta d'una arcada, atri, absis i nau, dividida en tres ales per les columnates. En el nítxo de l'absis, un Eros tira aigua a Afrodita, i un Triton es disposa a rebre-la en una gran conxa marina. En altra part hi ha una Victòria. En l'estuc del vestíbul, escenes dionisiàques. El vestíbul és de roig pompeïa, amb ocells i festons de flors i un formós sostre de quadres blaus. Se suposa que l'edifici estava dedicat als misteris d'Eleusis.

Continuades les excavacions de la basilica de Sant Sebastià, sota la Via Apia, s'han descobert dues cambres; la seva decoració mural són els exemples més notables fins avui coneguts de la pintura augustina i claudi-neroniana. Hi ha una curiosa escena marina, amb una festa campestre a la platja, prop d'una torra i sota un arbre espès.

A Ostra ha aparegut un mercat rectangular. Entre les cases desenterrades, una ofereix la novetat de tenir un llarg balcó per dues façanes. Altra, en les seves pintures murals, presenta retrats de poetes, filòsofs i dansatrius. Un troç de marbre del paviment representa les estacions de l'any.

Al nord de Roma, a Acqua Traversa, un magatzem amb cantis per a vi, oli i gra. Més enllà, una arcaica necròpolis. I en un temple que se suposa d'Apol·ló, riques col·leccions de terracota. Un Apol·ló de terracota produeix l'efecte del bronze i de l'ivori, mercès a la pintura: roja la cara, i la túnica de color de crema, està plegada a la manera jònica, i els ulls tenen unes negres pupil·les i tota la fisonomia sembla del bon estil grec. Al costat, una eloqüent testa d'Hermes.

Totes aquestes peces han sigut dipositades al Museu de Villa Giulia, i es compten entre les més arcaïques d'Itàlia.

Dintre de la mateixa ciutat de Roma, per la Piazza Colonna, un edifici de varis compartiments i rars sistemes de pilastres. Un retrat d'un home del temps de Caracalla, i un cap de nen amb els cabells llisos a la moda d'August.

Junt als temples de Piazza San Nicolo dei Cesarini, nous temples. I el 21 d'Abril, aniversari de Roma, l'apertura de la Passegiata Arqueològica marca el terme dels treballs, dintre la zona dita monumental.

Però els treballs s'estenen per la resta d'Itàlia i arriben fins a Africa; a Toscana, unes noves termes, a Umbria, un peça única, un vertader carro de guerra per al combat, que ha anat a parar al Museu d'Ancona. A Pompeia, sempre nous esquelets de les víctimes del volcà, ornats amb braçalets d'or i altres amb anells de bronze que porten corallines gravades. A Cirene, un Eros disparant la fletxa.

Tal és el sagrat sol d'Itàlia.

Passant ara dels monuments clàssics als de l'Edat Mitjana i Renaixement, hi ha que esmentar la restauració, molt avançada, de Santa Sabina, exemple de les basíliques del segle V, amb addicions posteriors. Els restes d'una construcció veneciana, que recordant l'arquitectura de Revena, il·lustren les relacions entre dites zones.

En el Museu de Termes, una nova sala de antiguitats cristianes i jueves. Com adquisició valiosa, una estàtua del segle III, que passa per ésser un retrat de Jesucrist.

El Palazzo de Venezia, on estava la legació d'Àustria, s'ha tractat de transformar-lo en un gran Museu històric.

El nou Museu de S. Pere es destina a col·leccions d'art mig-egal. Va posar-hi la primera pedra el cardenal Merry de Val.

Una verge i un nen de Fra Filippo Lippi, per-

duda en una iglésia de Corneto Tarquinia, ha sigut traslladada ja al Museu de Corneto. Es considera com la millor joia del any.

Pel ministre de Belles Arts han sigut dictades una sèrie de mesures per a en lo possible salvar els monuments dels perills de la guerra. Els cavalls de S. Marc de Venècia han sigut baixats del pòrtic, el «Paradis» del Tintoretto i altres quadres del Palau Ducal enrotllats i col·locats en rotlles metàl·lics. Pòrtics, façanes, capelles, lògies, columnes, estàtues, altars, grups monumentals estan protegits amb sistemes adequats, sacs de sorra i bastides de maons. I això a Aguilèya, Venècia, Treviso, Bergamo, Padua, Verona, Milan, Brèscia, Cremona, Bolònia, Florència, Roma, Revena i altres ciutats de l'Adriàtic.

NOVES

ORGANITZAT per un grup de bascs residents a Madrid ha tingut lloc el dia 13 un banquet en honor dels tres artistes bascs senyors Isasi, Inchausti i Telleria, pels èxits obtinguts últimament.

El banquet va tenir lloc en el Restaurant Anglès. A l'hora del brindis el poeta senyor Basterria va llegir unes quartel·les, que foren acollides amb una entusiasta ovació.

«Els bascs—va dir—comencem a tenir consciència de que ha arribat l'hora de nostra creació artística. La cadena de creadors, que s'il·lustra amb noves anelles cada dia, condueix a personalitats contemporànies. Ocorreix que quasi tots els creadors artistes estan vius; i recordeu-vos de Zuloaga, Unamuno, Regoyos, Baroja, Usandizaga, Salaverria, Juan Echevarria, Arteta, els Maeztu, Guridi i tants altres que estan en el punt de donar lo millor de la seva obra, que és recordar personalitats memorables, les quals viventes persones es mouen o mogueren junt a nosaltres en les hores de cada dia. La Història es la que dona la perspectiva i a nosaltres, contemporanis, ens falta la distància per a fer-nos càrrec de l'esplendor de la nostra cullita d'art.»

TRACTA d'aixecar-se un monument a la memòria del que fou apòstol de Catalunya, l'inolvidable patrici N'Enric Prat de la Riba.

S'HA constituït a Girona una junta encarregada de recaudar cabals per a la restauració del Santuari de Nostra Dona dels Angels, el pressupost de la qual ascendeix a 5000 pessetes.

APROFITANT les properes Festes, es tracta d'organitzar en la Sala de Concerts, una exposició d'artistes figuerencs. No cal dir lo molt que ens plauria veure realitzada tan bella idea, en la que voldríem veure-hi manifestacions de les arts industrials, ben remarcables en la nostra ciutat.

Tip. Josep Trayter, Figueres